

Anmälda brott,
uppklarade brott
och
misstänkta personer
Definitiv statistik för år 2004

brå
brottsförebyggande rådet

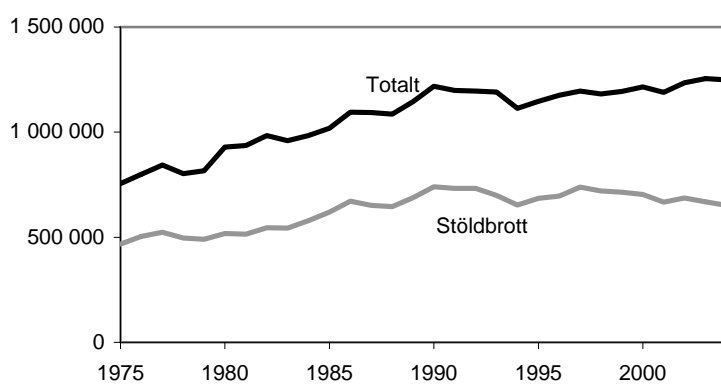
Anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer

Sammanfattning av resultat

Anmälda brott

År 2004 anmäldes cirka 1 249 000 brott till polis, tull eller åklagare. Det är en minskning med knappt 1 procent jämfört med år 2003, då det anmäldes fler brott än tidigare. Från år 1975 fram till 1990-talet ökade antalet anmälda brott. Därefter karaktäriseras utvecklingen av fluktuationer kring en relativt konstant nivå.

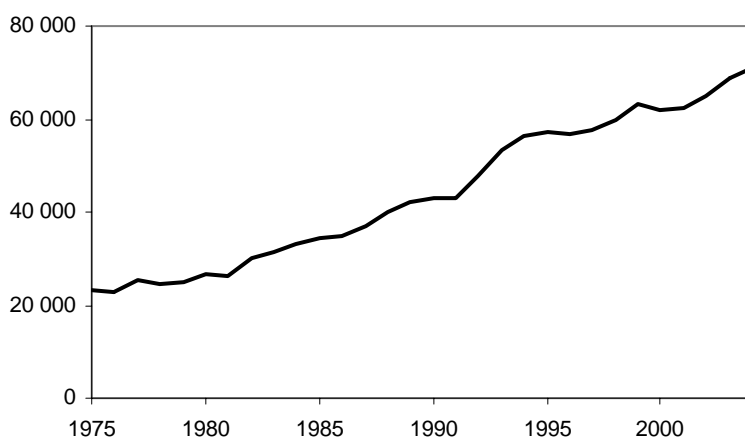
Det totala antalet anmälda brott och stöldbrott, åren 1975–2004

Under år 2004 anmäldes 652 000 stöldbrott, vilket gör stöldbrotten till den största kategorin av de anmälda brotten. Jämfört med år 2003 minskade antalet stöldbrott med 3 procent. Under år 2004 utgjorde stöldbrotten cirka 52 procent av det totala antalet anmälda brott. Tendensen som kan utläsas från den senaste 7-årsperioden är att anmälda stöldbrott minskar.

De anmälda våldsbrotten uppgick år 2004 till 70 800 brott, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med år 2003. Våldsbrotten, som utgör 6 procent av samtliga anmälda brott, representeras här av brott mot liv och hälsa (3 kap. BrB). Tendensen som kan utläsas från den senaste 10-årsperioden är att anmälda våldsbrott fortsätter att öka.

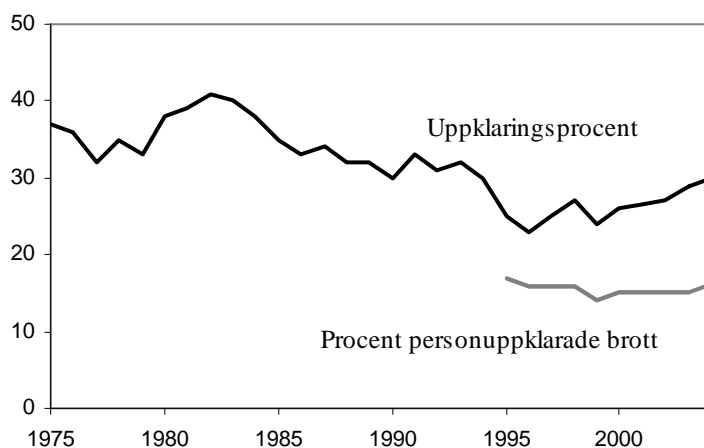
Antalet anmälda våldsbrott åren, 1975–2004

Uppklarade brott

År 2004 klarades drygt 375 000 brott upp, vilket är 14 000 eller 4 procent fler uppklarade brott än år 2003. Som tidigare nämnts var det totala antalet brott år 2004 1 249 000. De uppklarade brotten i relation till de anmälda brotten, den så kallade uppklaringsprocenten, var därmed 30 procent år 2004. Motsvarande siffra för år 2003 var 29 procent. Uppklaringsprocenten har ökat sedan mitten av 1990-talet och är nu på nästan samma nivå som under 1990-talets början. Av de uppklarade brotten år 2004 hade merparten, cirka 72 procent, anmälts under året, 23 procent under år 2003 och övriga 4 procent tidigare år.

Utvecklingen av uppklaringsprocenten, åren 1975–2004.

Antalet uppklarade brott är ett mått på polisens, tullens och åklagarens arbete med att "åtgärda och klarlägga" de brottsanmälningar som kommer in. Begreppet *uppklarat* betyder antingen att en person bundits till brottet eller att brottet har klarats upp på annat sätt. Den första betydelsen benämns här *personuppklarat* och innebär att åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats. Den andra betydelsen benämns här *teknisk uppklaringsprocent* och innebär att utredningen av brottet av någon anledning lagts ner, till exempel för att man inte kan styrka att ett brott begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott, den misstänkta personen är minderårig (under 15 år) eller någon annan anledning.

Av de 375 000 brott som klarades upp år 2004 var 47 procent tekniskt uppklarade (175 000 brott) och 53 procent personuppklarade (200 000 brott). Ökningen i uppklarade brott under år 2004 beror framför allt på att de personuppklarade brotten, det vill säga där man bundit en person till brottet, har ökat. De personuppklarade brotten ökade med 5 procent (9 730 brott) medan de tekniskt uppklarade brotten ökade med 3 procent (4 310 brott).

Personuppklaringsprocenten är antalet personuppklarade brott i relation till antalet anmälda brott under redovisningsåret. År 2004 var personuppklaringsprocenten 16 procent, vilket är en procentenhet högre än år 2003. Sedan mitten av 1990-talet har personuppklaringsprocenten legat på en tämligen konstant nivå.

Majoriteten av de personuppklarade brotten leder till åtal. Av personuppklaringsprocenten på 16 procent år 2004 står åtalsbesluten för 12 procentenheter. Utfärdade strafförelägganden står för 3 procentenheter och meddelade åtalsunderlåtelsebeslut för 1 procentenhet.

Det finns stora skillnader i uppklaringsprocenten mellan olika brottstyper. Till viss del beror det på att brotten är olika svåra att klara upp. För några brottstyper, som vissa våldsbrott, butiksstölder, rattfylleribrott och narkotikabrott, finns det redan vid anmälan en identifierad misstänkt person, vilket leder till en hög uppklaringsprocent. Nedan redovisas antal uppklarade brott och uppklaringsprocenten dels för samtliga brott, dels för några brottstyper för år 2004. Antal uppklarade brott är dessutom uppdelat på personuppklarade och tekniskt uppklarade brott.

Översikt över antal anmälda och uppklarade brott, fördelade på personuppklarade och tekniskt uppklarade brott, samt uppklaringsprocent år 2004.

Brottstyp	Anmälda Uppklarade brott			Uppklaringsprocent		
	brott	Person-	Tekniskt	Totalt	Person-	Totalt
		Antal	uppklarade		uppklarade	
Samtliga brott	1 248 743	200 435	174 921	375 356	16	30
Våldsbrott (3 kap. BrB)	70 759	13 253	20 390	33 643	19	48
Sexualbrott (6 kap. BrB)	10 419	1 897	3 081	4 978	18	48
Stöldbrott (8 kap. BrB)	651 749	43 378	39 320	82 698	7	13
Bedrägeribrott (9 kap. BrB)	57 680	9 810	20 390	30 200	17	52
Skadegörelsebrott (12 kap. BrB)	147 263	5 835	9 335	15 170	4	10
Trafikbrott	75 163	55 219	10 353	65 572	73	87
Narkotikabrott	45 093	28 192	7 071	35 263	63	78

Våldsbrott

De uppklarade våldsbrotten domineras liksom den anmälda våldsbrottsligheten av misshandelsbrott. År 2004 klarades 33 600 våldsbrott (3 kap. BrB) upp, vilket är en ökning med 8 procent jämfört med år 2003. Ökningen beror framför allt på att den tekniska uppklaringen ökar. Både de anmälda brotten och de uppklarade brotten har ökat, men de uppklarade brotten har ökat mer och uppklaringsprocenten år 2004 är 48 procent. År 2003 var uppklaringsprocenten 45 procent. Personuppklaringsprocenten för våldsbrott var 19 procent år 2004.

Totalt har antalet uppklarade våldsbrott ökat under de sista åren och de är nu fler än någonsin tidigare. Däremot är uppklaringsprocenten något lägre än den var under 90-talet. Uppklaringsprocenten för våldsbrott är dock relativt hög jämfört med andra brottstyper. Eftersom en relativt stor andel av det anmälda våldet sker mellan bekanta finns det ofta en identifierad misstänkt person.

År 2004 klarades 155 fullbordade mord, dråp och misshandel med dödlig utgång upp, vilket innebär att uppklaringsprocenten var 74 procent. Personuppklaringsprocenten var 43 procent. En stor del av det dödliga våldet klarades alltså upp på teknisk väg. Många av de anmälda och merparten av de tekniskt uppklarade fallen visade sig efter utredningen vara till exempel olycka eller självmord.

År 2004 klarades cirka 2 100 rån upp, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med år 2003. Minskningen hänger samman med på att de personuppklarade brotten har minskat. Uppklaringsprocenten för rån minskade därmed från 26 till 24 procent mellan åren 2003 och 2004. Personuppklaringsprocenten minskade från 13 till 11 procent under samma period.

År 2004 klarades 1 060 våldtäkter upp. Totalt är det en ökning med 4 procent jämfört med år 2003. Uppklaringen har ökat framför allt vad gäller våldtäkter mot person under 15 år. Under tiden har antalet anmälda våldtäkter också ökat och uppklaringsprocenten är kvar på 40 procent år 2004 precis som föregående år. Personuppklaringsprocenten har ökat från 12 till 13 procent år 2004.

Stöld och andra tillgreppsbrott

År 2004 klarades 82 700 tillgreppsbrott (8 kap. BrB) upp, vilket är en ökning med 7 procent jämfört med år 2003. Denna ökning ledde till att även uppklaringsprocenten ökade från 12 till 13 procent. Ökningen av de uppklarade stöldbrotten beror framför allt på att den tekniska uppklaringen ökar. Även personuppklarade tillgreppsbrott ökade, och personuppklaringsprocenten ökade från 6 till 7 procent. Personuppklaringen är generellt sett låg för tillgreppsbrott (undantaget är butiksstölder) eftersom det är sällsynt att någon har sett gärningsmannen.

Uppklaringsprocenten för tillgreppsbrott är den högsta under de senaste 10 åren. År 1995 var uppklaringsprocenten 12 procent och sedan dess har den varit lägre. Antalet uppklarade tillgreppsbrott har också ökat de senaste åren, men högst var de i början av 10 årsperioden.

År 2004 klarades drygt 2 120 bostadsinbrott upp, vilket är en ökning med 10 procent. Ökningen beror på att de tekniskt uppklarade inbrotten ökat. De personuppklarade inbrotten minskade däremot. Uppklaringsprocenten ökade med en procentenhet medan personuppklaringen minskade med en procentenhet. År 2004 var uppklaringsprocenten för inbrott 12 procent och personuppklaringsprocenten 4 procent.

År 2004 klarades 5 520 biltillgrepp upp, vilket är en ökning med 1 procent jämfört med år 2003. Det var de tekniskt uppklarade biltillgreppen som ökade medan de personuppklarade minskade. Eftersom antalet anmälda biltillgrepp samtidigt minskade ledde detta till att uppklaringsprocenten ökade från 10 till 12 procent mellan åren 2003 och 2004.

År 2004 klarades knappt 40 200 butiksstölder/snatterier upp, vilket är en ökning med 9 procent jämfört med år 2003. Uppklaringsprocenten ökade från 62 till 65 procent år 2004. Både de tekniskt uppklarade och de personuppklarade brotten står för ökningen. Mest ökade de personuppklarade brotten och även personuppklaringsprocenten ökade med en procentenhet till 45 procent.

Bedrägeribrott

Under år 2004 klarades 30 200 bedrägeribrott upp, vilket är en minskning med 21 procent jämfört med år 2003. Minskningen av uppklarade bedrägerier ledde till att uppklaringsprocenten minskade från 58 till 52 procent mellan åren 2003 och 2004. Minskningen beror på att den tekniska uppklaringen har minskat. Under samma period ökade personuppklarade bedrägerier, vilket ledde till att personuppklaringen ökade från 12 till 17 procent.

De stora förändringarna i uppklaringen för bedrägeribrott under år 2004 sammanhänger med att antalet anmälda bedrägeribrott har minskat från år 2003, då det var en kraftig ökning. Den kraftiga ökningen i de anmälda bedrägeribrotten år 2003 förklaras med en ökning av olika erbjudanden, som är tänkta att uppfattas som fakturor av de företag de

skickas till (så kallade bluffakturor). Dessa bedrägeribrott verkar ha avtagit något sedan dess.

Skadegörelsebrott

År 2004 klarades cirka 15 200 skadegörelsebrott upp, vilket är en ökning med 2 procent jämfört med år 2003. Uppklaringsprocenten är kvar på samma nivå som föregående år, 10 procent. Inte heller personuppklaringsprocenten har förändrats. Den låg kvar på 4 procent.

Rattfylleribrott

År 2004 klarades nästan 15 200 rattfylleribrott upp, vilket motsvarar en uppklaringsprocent på 97 procent. Uppklaringsprocenten för rattfylleri under påverkan av narkotika var 85 procent. Den höga uppklaringsprocenten beror på att man vid anmälningstillfället i stort sett alltid har en utpekad gärningsman. Därför är också andelen personuppklarade brott hög. År 2004 var personuppklaringsprocenten för rattfylleri 82 procent.

Narkotikabrott

Uppklaringsprocenten är även hög för narkotikabrott. Utvecklingen av narkotikabrotten styrs, liksom för rattfylleri, till stor del av polisens insatser, eftersom brotten ofta kommer till polisens kännedom genom spaningsarbete. Det gör att man i de flesta fall redan vid polisanmälan har en utpekad gärningsman.

År 2004 klarades 35 300 narkotikabrott upp, vilket är en ökning med 7 procent jämfört med år 2003. Både de tekniskt uppklarade brotten och de personuppklarade brotten ökade. Samtidigt ökade också de anmälda narkotikabrotten, vilket resulterade i att både uppklaringsprocenten och personuppklaringsprocenten minskade med 3 respektive 2 procentenheter till 78 procent respektive 63 procent.

Misstänkta personer

År 2004 registrerades drygt 104 000 personer som skäligen misstänkta för brott, vilket är en ökning med 5 procent jämfört med år 2003. De flesta misstänkta personer, drygt 68 procent, misstänktes för att ha begått ett brott under året. Drygt 30 procent misstänktes för att ha begått mellan två och tio brott. Knappt 2 procent misstänktes för att ha begått fler än tio brott under året.

Kön

Antalet misstänkta män och kvinnor ökade år 2004 med 4 procent respektive 10 procent. De flesta som misstänks för brott är män. År 2004 utgjorde männen 80 procent av samtliga misstänkta personer. Kvinnorna utgjorde 20 procent, vilket är en ökning med 1 procentenhet mot de senaste åren. Under den senaste 10-årsperioden har de ökat från 18 procent år 1995 till nuvarande 20 procent.

En kvalitetsbrist i statistiken över misstänkta för år 2004 är att för 2 460 misstänkta personer saknas uppgifter om kön på grund av att dessa personer har ett ofullständigt personnummer. Jämfört med år 2003 är detta en ökning med 13 procent. Orsaken till att en person har ofullständigt personnummer kan till exempel vara att personen vistas

tillfälligt i landet. De vanligaste brottstyperna som personer med ofullständiga personnummer misstänks för, sett till antalet brott, var år 2004 stöld och snatteri, rattfylleri och olovlig körning, bedrägeri, misshandel och olaga hot.

De brottstyper som män vanligen misstänks för, sett till antalet brott, var år 2004 butiksstölder, trafikbrott (främst olovlig körning och rattfylleri), narkotikabrott samt misshandel (främst mot män). Även detta mönster är stabilt över de senaste åren.

Ungefär samma brottstyper är antalsmässigt stora även när det gäller kvinnors brottslighet. De fyra vanligaste brottstyperna som kvinnor misstänktes för år 2004 var butiksstölder, narkotikabrott, trafikbrott (främst olovlig körning och rattfylleri), misshandel samt bedrägeri. Detta mönster är stabilt över de senaste åren.

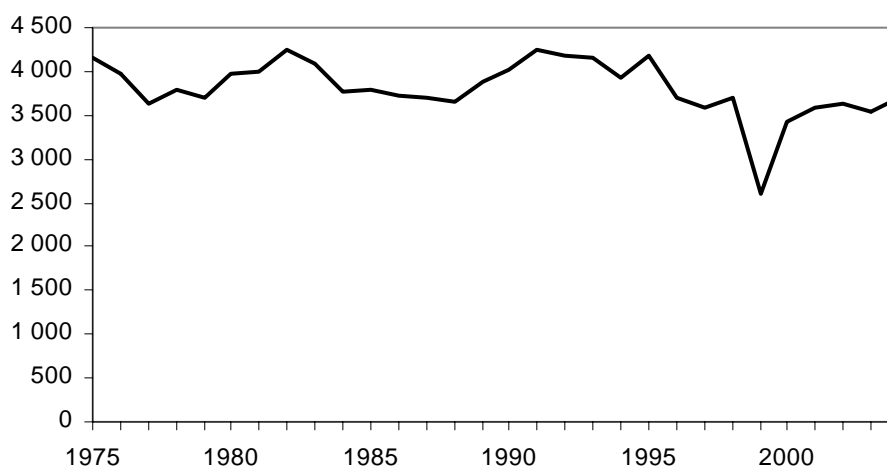
De vanligaste brottstyper som män respektive kvinnor är misstänka för år 2004. Antal.

Män		Kvinnor	
<i>Brottstyp</i>	<i>Antal</i>	<i>Brottstyp</i>	<i>Antal</i>
Samtliga brott	81 269	Samtliga brott	20 423
Olovlig körning	15 765	Butiksstöld/snatteri	9 098
Butiksstöld/snatteri	14 444	Narkotikabrott	2 425
Narkotikabrott	13 971	Olovlig körning	1 671
Misshandel	11 131	Misshandel	1 488
Rattfylleri	10 903	Bedrägeri	1 368

Ålder

Den lägsta åldern för att registreras som skäligen misstänkt är straffmyndighetsåldern 15 år. År 2004 registrerades 25 100 ungdomar som skäligen misstänkta, vilket är en ökning med 8 procent, jämfört med år 2003. Det motsvarar 24 procent av de misstänkta personerna år 2004.

Utvecklingen av antal misstänkta ungdomar (15–20 år) per 100 000 av medelfolkmängden, åren 1975–2004.

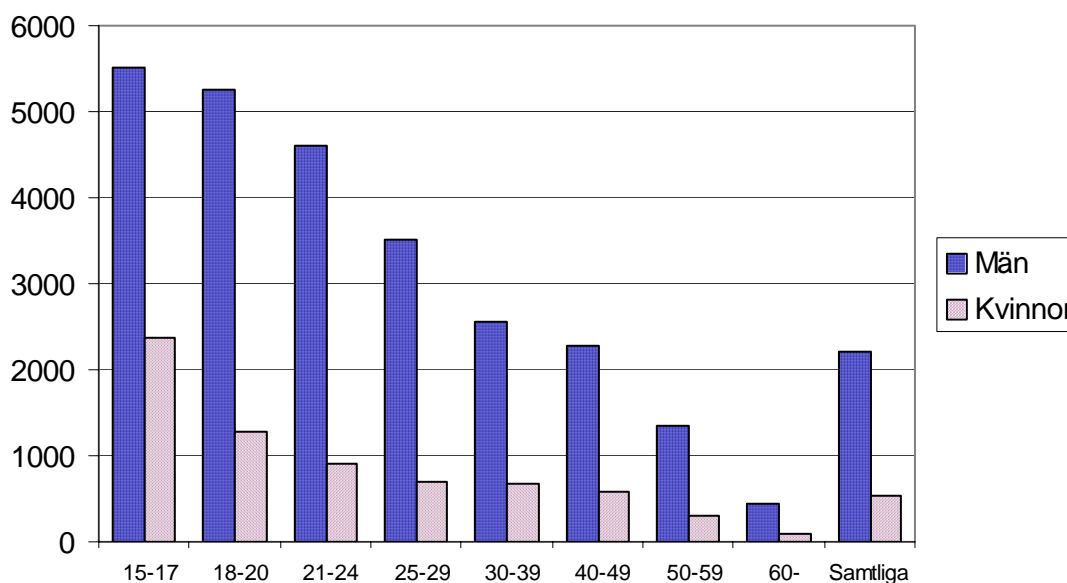

Diagramkommentar: Från och med år 2000 infördes nya datarutiner för inrapporteringen, vilket kan ha påverkat statistiken över misstänkta personer för åren 1999 och 2000. För mer information se s. 11 under *Kvalitet och jämförbarhet*.

Andelen misstänkta ungdomar (15–20 år) av samtliga misstänkta år 2004 är samma andel som uppmättes för tio år sedan, det vill säga 24 procent. Under tiden däremellan har andelen som högst legat på 27 procent. Åldersgruppen 15–17 år svarar för en högre andel (14 procent) av de misstänkta än åldersgruppen 18–20 år (10 procent).

Att flest misstänkta finns i åldersgruppen 15–17 framgår också då man mäter antalet misstänkta i relation till folkmängden och kön. För män i åldersgruppen 15–17 år var cirka 5 510 personer per 100 000 av medelfolkmängden misstänkta för brott någon gång under år 2004. För kvinnor i åldersgruppen 15-17 år var siffran 2 370. Motsvarande siffror för åldersgruppen 18–20 år var 5 250 för män och 1 290 för kvinnor.

Antal misstänkta personer per 100 000 av medelfolkmängden i respektive åldersgrupp och uppdelat på kön, år 2004.

Typiska ungdomsbrott år 2004 enligt definitionen brott som ungdomar ofta begår, var butiksstölder, olovlig körning, misshandel (främst mot män), narkotikabrott, skadegörelse, biltillgrepp och inbrott av olika slag. Detta mönster har varit stabilt över de senaste åren.

Den vanligaste brottstypen som ungdomar misstänks för år 2004. Antal.

Ungdomar 15–20 år	
<i>Brottstyp</i>	<i>Antal</i>
Butiksstöld/snatteri	6 073
Misshandel	3 930
Olovlig körning	3 772
Narkotikabrott	3 309
Skadegörelse	2 451
Tillgrepp av motorfordon	1 610

Statistikens innehåll

Den officiella kriminalstatistiken beskriver den brottslighet som kommer till myndigheternas kännedom. Ett stort antal brott anmäls aldrig. När man använder den officiella statistiken, är det därför viktigt att kunna läsa den på rätt sätt. Statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tid påverkas av många olika faktorer.

Olika statistikbegrepp

Statistiken över det totala antalet anmälda brott, upklarade brott och misstänkta personer ger en allmän beskrivning av brottslighetens omfattning, struktur, utveckling och regionala fördelning i Sverige.

I statistiken redovisas följande brott:

- Brott mot brottsbalken¹
- Brott mot trafikbrottslagen²
- Brott mot narkotikastrafflagen
- Brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar där fängelse ingår i straffskalan.

Försök, förberedelse och stämpling³ till brott redovisas som fullbordade brott. Försöksbrotten redovisas dock separat för mord och dråp, våldtäkter, bostadsinbrott samt bitillgrepp.

Brottstyp

Klassificeringen av brott sker med hjälp av brottskoder. Varje brottstyp har en specifik kod. Anvisningar för hur brotten ska kodas, *Kodning av brott*, har utfärdats av BRÅ i samråd med Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten och Tullverket.

Brottstyperna/koderna bygger på gällande lagstiftning. En brottstyp är ofta kopplad till en viss paragraf eller ett visst stycke i lagen. I vissa fall är den dock mer specificerad för att ange brottsobjekt, brottsplats, offrets ålder eller kön, gärningsmannens tillvägagångssätt med mera.

Huvudprincipen för brottsräkning är att om flera brott av samma typ begåtts under en viss tid redovisas varje brott för sig. Ett antal avvikelser från denna huvudprincip förekommer dock. Ofredanden genom en serie telefonpåringningar räknas till exempel som *ett* brott.

Anmälda brott

De brott som redovisas har anmälts till och registrerats av polisen, tullen eller åklagare under redovisningsperioden. Brotten kan alltså ha ägt rum före redovisningsåret och behöver inte ha upptäckts under det år som redovisningen avser.

¹ Följande brott ingår dock inte: Vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka (BrB 3 kap. 8 §), egenmäktigt förfarande genom olovligt utnyttjande av annans parkeringsplats (BrB 8 kap. 8 §) och förargelseväckande beteende (BrB 16 kap. 16 §).

² I den statistiska redovisningen över *trafikbrotten* ingår inte vårdslöshet i trafik (1 § 1 st.) och hindrande eller störande av trafik i väsentlig mån.

³ Med stämpling (enl. 23 kap. 2 § 2 st. BrB) menas antingen att en person i samråd med någon annan beslutar utföra brottet, eller att en person själv erbjuder sig eller övertalar någon annan att utföra brottet.

Det totala antalet anmälda brott redovisas, det vill säga även händelser som vid senare utredning visar sig inte vara brott eller där brott inte kan styrkas. Detta är särskilt betydelsefullt för vissa brott, exempelvis mord, dråp och misshandel med dödlig utgång.

Den årsvisa statistiken över anmälda brott publiceras vid två olika tillfällen dels som *preliminär* och dels som *definitiv*. Den statistik som redovisas här är definitiv. När de preliminära siffrorna publiceras finns det vissa brott som anmälts under redovisningsperioden men som inte hunnit komma med i statistiken på grund av långa rapporteringstider. För att så mycket som möjligt av dessa uppgifter ska komma med i statistiken publiceras definitiv statistik ett par månader senare. Det kan dock fortfarande finnas ett mindre antal brott eller ändringar i denna information som inte kommer med i den definitiva statistiken. Dessa enstaka uppgifter kommer aldrig att publiceras eftersom den definitiva statistiken inte uppdateras efter det att den har publicerats.

Skillnaden mellan den preliminära och den definitiva statistiken varierar mellan olika brottstyper. Totalt sett har skillnaden mellan den definitiva och preliminära statistiken under de senaste åren varit mindre än 0,5 procent. Skillnaden kan dock variera för olika brottstyper. Till exempel är skillnaden större när det gäller miljöbrott och skattebrott.

Uppklarade brott

I statistiken över uppklarade brott redovisas de anmälda brott som polisen och åklagarna klarat upp under redovisningsåret. Termen *uppklarade brott* innebär inte att någon dömts för brottet utan anger att brottet fått *ett polisiärt klarläggande*. Ett brott kan alltså redovisas som uppklarat även om den åtalade frikänts vid en rättegång.

De vanligaste besluten (uppklaringsgrunderna) som innebär att brott redovisas i statistiken som uppklarade brott, är att åtal väcks, strafföreläggande utfärdas, åtalsunderlåtelse meddelas, man kan inte styrka att ett brott begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott eller den misstänkta personen är minderårig (under 15 år).

Strafföreläggande utfärdas av åklagare, i de flesta fall i form av böter men även villkorlig dom förekommer, enskilt eller i kombination med böter. Strafföreläggande kan utfärdas där böter ingår i straffskalan, det måste dessutom godkännas av den misstänkte. Enligt SFS 1970:60 bör åklagaren utfärda strafföreläggande i stället för att väcka åtal, om det finns förutsättningar för det.

Åtalsunderlåtelse innebär att åklagare beslutar att inte väcka åtal trots att den misstänkte bedöms vara skyldig till brottet. Den vanligaste anledningen till det är att brottet är lindrigt och att personen i stället åtalas för ett annat grövre brott, eller att personen är ung.

Personuppklarade brott är den gemensamma benämningen på de brott för vilka det beslutats om åtal, utfärdats strafföreläggande eller meddelats åtalsunderlåtelse.

Tekniskt uppklarade brott är de brott som uppklarats på annat sätt än genom personuppklarade brott, till exempel att man inte kan styrka att ett brott har begåtts, den anmälda gärningen bedöms inte vara brott, den misstänkta personen är minderårig eller någon annan anledning.

Uppklaringsprocent/personuppklaringsprocent redovisar i procent antalet brott uppklarade under ett år (kan vara anmälda under samma år eller tidigare) av antalet

anmälda brott under samma år. Eftersom brotten inte alltid klaras upp samma år som de anmäls kan det under ett år klaras upp fler brott än som anmäls. Uppklaringsprocenten blir då högre än 100 procent.

De brott som klaras upp under ett år kan vara anmälda tidigare år. Drygt 30 procent av alla uppklarade brott under ett år har anmälts före det aktuella redovisningsåret.

Misstänkta personer

I statistiken över personer misstänkta för brott redovisas de personer som av polis och åklagare efter avslutad utredning bedömts vara skäligen misstänkta för brott under redovisningsåret. De personer som redovisas i statistiken över misstänkta personer är, enkelt uttryckt, starkt misstänkta för brott. De har ansetts vara *skäligen misstänkta* och efter genomförd utredning har polisen eller åklagaren dessutom ansett att *brottmisstanken kvarstår*. Ungdomar som inte är straffmyndiga (under 15 år) redovisas dock inte i statistiken över misstänkta personer.

Misstänkta personer redovisas endast en gång per brottstyp och år, även om de misstänks för flera brott av samma typ under året.

Genom att använda statistiken över misstänkta personer får man en uppfattning om gärningsmannen. Denna statistik ger dock endast en del av sanningen, eftersom långt ifrån alla gärningsmän upptäcks och registreras av polisen.

Kvalitet och jämförbarhet

För att kunna jämföra brottsstatistik med andra statistikkällor behöver man veta hur statistiken byggts upp, klassificerats och definierats.

Eftersom brottsredovisningen vid en polisanmälan görs omedelbart vid registreringen, kan det hända att brottet omrubriceras i samband med senare utredning. Vad gäller till exempel mord, dråp och misshandel med dödlig utgång har det vid jämförelser med till exempel dödsorsaksstatistiken visat sig att ungefär hälften av de polisanmälda mordena och dråpen inte borde ha klassificerats som mord eller dråp vid polisens registrering av brottet.

För att kunna tolka statistiken över anmälda brott bör man bland annat ta hänsyn till:

- *Relationen mellan anmäld och faktisk brottslighet, så kallat mörkertal.* Mörkertalet varierar mellan olika brottstyper. Narkotikabrott och rattfylleribrott påverkas till exempel av polisens insatser. Mörkertalet kan också variera över tid för vissa brottstyper, vilket bland annat beror på benägenheten att anmäla brott. Anmälningsbenägenheten påverkas inte så mycket från ett år till ett annat, men den kan förändras på lång sikt. För vissa brottstyper, som sexualbrott inomhus, kan anmälningsbenägenheten dock förändras kortsiktigt, som följd av en intensifierad samhällsdebatt. För stölder kan den påverkas av ändrade försäkringsbestämmelser.
- *Svårigheterna att räkna och klassificera brott.* Skillnader i tillämpning av anvisningar (kodning av brott) kan förekomma mellan olika polismyndigheter och kan variera över tid.
- *Förändringar av lagstiftningen och omläggningar av statistikrutiner.*

Från och med inrapporteringen till 2000 års statistik har *nya datarutiner* börjat användas. Nya datasystem har byggts upp inom polisväsendet och BRÅ har anpassat sina system efter dessa, vilket kan ha påverkat uppgifterna i denna statistik. Bland annat befaras en underrapportering till statistiksystemet av uppgifter om misstänkta personer, som togs in via så kallade personblad. Dessa skulle slopas från och med år 2000, men det finns indikationer på att de i viss mån slopades redan i slutet av år 1999. Olika brott påverkas i olika grad. Bland annat är inte uppgifterna om anmälda trafikbrott för åren från och med år 2000 jämförbara med tidigare uppgifter. För mer information om förändringar se årsboken *Kriminalstatistik 2000*.

Källor

Till grund för statistiken över *anmälda* brott ligger uppgifter från polis, åklagare, och tull. För huvuddelen av de anmälda brotten upprättas en brottsanmälan av polisen i samband med att ett brott kommer till polisens kännedom. Uppgifter ur brottsanmälan sänds av den lokala polismyndigheten till Rikspolisstyrelsen (RPS).

Underlaget till statistiken över *uppklarade brott* och *misstänkta personer* kommer huvudsakligen från polisen och åklagare, men även från tullen. De beslut som polisen fattar för att avsluta ett ärende registreras och skickas sedan vidare till RPS, som vidarebefordrar uppgifterna till BRÅ. Åklagaren registrerar uppgifterna om uppklarade brott direkt i sina ärendehanteringssystem. Uppgifterna skickas därefter via Riksåklagaren till BRÅ.

Uppgifterna från de olika källorna levereras till BRÅ för granskning, bearbetning och sammanställning.

Publicering av rättsstatistik

Statistik över anmälda brott, uppklarade brott och misstänkta personer har förts från år 1950. Statistiska centralbyrån publicerade årligen statistik till och med redovisningsåret 1992.

Från och med redovisningsåret 1993 ansvarar BRÅ för den officiella statistiken inom rättsväsendet. Statistiken redovisas i följande återkommande statistiska publikationer: *Kriminalstatistik*, *Narkotikastatistik*, *Domstolsstatistik* (publiceras från och med år 2003 av Domstolsverket). Analyser av statistik finns i publikationerna: *Brottsutvecklingen i Sverige* och *Prognoser för brottsutvecklingen*.

Som en hjälp för tolkningen av kriminalstatistiken har BRÅ publicerat *Konsten att läsa statistik om brott och brottslingar*.

Statistiken publiceras även på BRÅ:s webbplats: www.bra.se

Mars 2005

BRÅ ansvarar för den officiella kriminalstatistiken och har till uppgift att förse rättsväsendets myndigheter, brottsförebyggande aktörer och övriga användare med statistik av god kvalitet som underlag för beslutsfattande, utredningsverksamhet, debatt och forskning.

BRÅ:s statistikenhet sammanställer och presenterar, utifrån insamlade uppgifter från rättsväsendets administrativa system, årligen cirka 400 tabeller på månads-, kvartals- och årsbasis inom områdena brott, för brott lagförda personer, kriminalvård och återfall i brott. Uppgifterna redovisas på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Tabellerna publiceras på BRÅ:s webbplats, www.bra.se/statistik, tillsammans med tolkningsanvisningar, kommentarer och analyser, samt de två årliga publikationerna, Kriminalstatistik och Narkotikastatistik.